

MIKKELIN SEUDUN
YMPÄRISTÖPALVELUT

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvonta- suunnitelma vuosille 2020–2024

Päivitys vuodelle 2024

Hirvensalmi – Kangasniemi -

Mikkeli – Mäntyharju -Pertunmaa

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut

Ympäristöterveydenhuolto

SISÄLTÖ

1	Johdanto	3
2	Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet ja valvontasuunnitelma	3
3	Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö.....	5
3.1	Toimialue	5
3.2	Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen.....	6
3.2.1	Riskinarviointi ja tehokas kohdentaminen	9
3.2.2	Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika	9
3.2.3	Valvontakohteiden/Valvontakohdetyyppien tarkastustiheys	10
3.3	Koulutus.....	10
3.4	Valvontatietojärjestelmä.....	11
3.5	Viestintä.....	12
3.6	Valvonnan kustannukset ja maksullisuus	13
3.7	Eriytilanteisiin varautuminen	13
3.8	Epidemioiden selvittäminen	14
3.9	Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu	14
4	Valvonnan toimialat.....	15
4.1	Elintarvikevalvonta.....	15
4.2	Terveydensuojelulain mukainen valvonta	15
4.3	Tupakka- ja lääkelain mukainen valvonta	15
4.4	Eläinlääkintähuolto	15
5	Valvontasuunnitelman toteutumisen seuranta.....	15
	Liite: YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON DELEGOINNIT VIRANHALTIJOILLE.....	17

LIITTEET:

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen elintarvikelain valvontasuunnitelma 2024

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen tupakka- ja lääkelain valvontasuunnitelma 2024

Terveydensuojelulain valvontasuunnitelma 2024

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin suunnitelma 2024

1 Johdanto

Tämä suunnitelma on Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuodelle 2024. Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö sekä valtioneuvoston valvontasuunnitelma-asetus (665/2006) edellyttävät kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Tämä suunnitelma koskee kaikkea ympäristöpalvelujen suorittamaa valvontaa elintarvikelain (297/2021), terveydensuojelulain (763/94), tupakkalain (549/2016), lääkelain (395/1987), eläinlääkintähuoltolain (765/2009), laki eläinten hyvinvoinnista 693/2023 sekä lain eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015) mukaisesti.

2 Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet ja valvontasuunnitelma

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveys-työtä, jonka tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy.

Suunnitelmassa on otettava huomioon valvontaa ohjaavien keskusvirastojen valvontaohjelma sekä valvontasuunnitelma-asetuksen (665/2006) edellyttämä sisältö.

Valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään tarkastusten sisältö, valvontakohdetyyppien tarkastustiheys, tarkastuksiin keskimäärin käytettävä aika, kunnan toimesta tapahtuva näytteiden otto ja tutkiminen sekä valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi. Valvontasuunnitelma on hyväksyttävä kunnan ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa toimielimessä ja toimitettava aluehallintovirastolle tiedoksi.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määrystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi, kuluttajansuojan turvaamiseksi sekä toimijoiden tuotantedellytysten varmistamiseksi.

Tämä suunnitelma sisältää Mikkelin Seudun Ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon elintarvikelain, terveydensuojelulain ja tupakkalain mukaiset valvontasuunnitelmat sekä eläinten hyvinvoinnin ja terveydenhuollon valvontaohjelman.

Yleisessä osassa on kuvattu valvontasuunnitelmaa ohjaavia säädöksiä ja suunnitelmalle asetettuja vaatimuksia sekä suunnitelmassa määritellyjä

tavoitteita. Toimialakohtaiset suunnitelmat ovat liitteenä. Niissä on kuvattu yksilöidyt toimialakohtaiset suunnitelmat painopistealueista, toteutettavista tarkastuksista ja suunnitelluista tarkastusmääristä.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista on säädetty valtioneuvoston asetuksessa 664/2006. Asetuksen mukaan keskus- viranomaisten tulee laatia ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä edellytetyn valvonnan kattava yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma. Keskusvirastojen valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on määritelty yhteiset tavoitteet ja periaatteet.

Yhteistä valtakunnallista valvontaohjelmaa laadittaessa kantavana ajatuksena on ollut tunnistaa ohjelmakauden haasteet ja tavoitteet. Ohjelmassa otetaan huomioon muun muassa hallitusohjelman sekä ministeriöiden ja keskusviranomaisten asettamat ympäristöterveydenhuoltoa koskevat linjaukset ja strategiset tavoitteet.

Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa huomioidaan yhteisessä ohjelmassa asetetut tavoitteet sekä annetaan tarkempia ohjeita muun muassa eri lakien perusteella tehtävien tarkastusten sisällöstä.

Edellisen valvontaohjelmakauden 2015–2019 teemana oli valvonnan vaikuttavuus. Valvonnan vaikuttavuutta on tärkeää edistää jatkuvasti mm. valvonnan riskiperusteisuudella ja valvonnan tehokkaalla kohdentamisella.

Ohjelmakauden 2020–2024 teemana on yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö. Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman teemaa yhdenmukaisesta valvonnasta ja yhteistyöstä voidaan edistää seuraavia tavoitteita toteuttamalla:

1. arviointi- ja ohjauskäynnit
2. viranomaisyhteistyö
3. yhteistyö toimijoiden kanssa
4. varautuminen

Keskusviranomaisten (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus ja Ruokavirasto) toimialakohtaiset painopisteet valvontaohjelmakauden eri vuosille on kuvattuna toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa.

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma 2020–2024 sisältää;

1. Elintarvikeketjun monivuotinen kansallisen valvontasuunnitelma 2020–2024, päivitys vuodelle 2024
2. Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma vuosille 2020–2024, päivitys vuodelle 2024
3. Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma vuosille 2020–

2024, päivitys vuodelle 2024

4. sekä valtakunnallisen ohjelman eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista, päivitys vuodelle 2024.

Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (664/2006) säättää yksityiskohtaisemmin valvontaohjelmien sisällöstä. Yhteisessä valtakunnallisessa ohjelmassa määritellään keskusviranomaisten yleiset periaatteet

1. tarkastuksen sisällölle,
2. valvontakohdetyyppien riskinarvioinnille ja riskiluokitukselle sekä valvontakohdetyyppien tarkastustiheyksille,
3. valvontakohdetyypeittäin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävälle ajalle,
4. näytteenoton ja valvontaprojektien ohjaukselle,
5. ohjeet kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arvioimiseksi sekä
6. raportointiohjeelle.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2020–2024.

Valvontasuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon valtakunnalliset valvontaohjelmat sekä paikallinen riskinarviointi.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma sisältää liitteet, joissa on yksilöity eri toimialakohtaiset valvontasuunnitelmat valvontakohteineen sekä valvontatiheyksineen. Toimialakohtaiset yksilöidyt valvontasuunnitelmat tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Mikkelin seudun ympäristöpalveluissa päivitys tehdään vuosittain.

3 Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö

3.1 Toimialue

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut on aloittanut toimintansa 1.1.2005. Se hoitaa ympäristöterveydenhuollon tehtävät Mikkelin, Mäntyharjun, Hirvensalmen, Pertunmaan sekä Kangasniemen alueella. Yhteistoimintalueen asukasmäärä on n. 67 000 asukasta. Toimialue on tummennettuna vihreällä kuvassa 1.

Kuva 1. Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimialue

Valvontaviranomaisena toimii Mikkelin seudun ympäristölautakunta, jossa on yhdeksän jäsentä; viisi jäsentä Mikkelistä sekä Mäntyharjusta, Kangasniemeltä, Hirvensalmelta ja Pertunmaalta yksi kustakin.

3.2 Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen henkilöstömäärä on vuoden 2022 alussa yhteensä 26 (24,4 htv), heistä 20 (18,4 htv) ympäristöterveydenhuollossa ja kuusi ympäristönsuojelussa. Lisäksi ympäristönsuojelussa on yleensä meneillään hankkeita, joissa työskentelee hanketyöntekijöitä.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut-yksikkö täyttää ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita koskevan lain (410/2009) vaatimukset.

Ympäristöterveydenhuollon käytettävissä oleva henkilöstö on kuvattuna taulukossa 1.

Taulukko 1: Ympäristöterveydenhuollon käytettävissä oleva henkilöstö

Nimi	Virkanimike	Erityisosaaminen/ vastuualue
Maria Tirkkonen	terveysvalvonnan johtaja	Hallinto, toiminnan johtaminen, suunnittelu ja kehittäminen, laitosvalvonta, valmiuseläinlääkäri, esihenkilö, lautakunnan esittelijä
Hanna Pasonen	ympäristöpäällikkö	Terveysvalvonnan johtajan viransijainen, lautakunnan sihteeri

Lasse Lähde	terveystarkastaja	Terveydensuojelutiimin vetäjä, vesiasiat, huoneistot, melu, tuholaiset
Marko Nyyssönen	terveystarkastaja	Terveydensuojelu, vesiasiat, huoneistot tupakka- ja lääkelain mukaiset tehtävät
Sanna Toivanen	terveystarkastaja	Terveydensuojelu, vesiasiat, tupakka- ja lääkelain mukaiset tehtävät, huoneistot
Anneli Tirkkonen	terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta
Nina Gynther	terveystarkastaja	Elintarviketiimin vetäjä, elintarvikevalvonta
Noora Pesonen	terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta
Jarno Laitinen	terveystarkastaja	Terveydensuojelu, asumisterveys ja tupakkelain mukaiset tupakointikiellot asuntoyhteisössä
	terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta, uusi virka 1.1.2024 alkaen
Antti Tukiainen	vastaava eläinlääkäri	Vastaava eläinlääkäri, työnjohdollinen vastuu, peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläntauti- ja eläinsuojeluvalvonta
Kastanja Karenius	kaupungineläinlääkäri	peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläntautivalvonta
Daniel Marin	kaupungineläinlääkäri	peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläntautivalvonta, lihantarkastus
Sini Marjo	kaupungineläinlääkäri	peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellinen eläinlääkäriapu, eläntautivalvonta
Salla Nuutinen	kaupungineläinlääkäri, 70 %	peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläntautivalvonta, lihantarkastus
Leena Riipinen	Kaupungineläinlääkäri	peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläntautivalvonta
Arja Seppä,	valvontaeläinlääkäri	eläinsuojelu-, eläntauti- ja sivutuotevalvonta
Veera Strömmer	valvontaeläinlääkäri	eläinsuojelu-, eläntauti- ja sivutuotevalvonta
Anni Valtonen	kaupungineläinlääkäri	peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläntautivalvonta
	kaupungineläinlääkäri, 50 %, virkaa ei ole täytetty	peruseläinlääkäripalvelut, kiireellinen eläinlääkäriapu, eläntautivalvonta

Minna Talkka	laitosapulainen	avustavat tehtävät Mikkelin vastaanotolla
Mervi Lautsilta	vastaanottoavustaja 50 %, toimistosihteeri 50 %.	avustavat tehtävät Mäntyharjun vastaanotolla, toimistosihteerin tehtävät koko yksikössä

Terveysvalvonnan resurssit ovat niukat, mutta uusi virka elintarvikevalvontaan 1.1.2024 tulee helpottamaan resurssipulaa.

Terveysvalvonnan suunnitelmallisiin tarkastuksiin voidaan käyttää ainoastaan osa käytettävissä olevasta kokonaistyöpanoksesta. Muu työaika kuluu mm. akuutteihin tarkastuksiin, valitusten käsittelyyn, neuvontaan, ohjaukseen, hakemusten ja ilmoitusten käsittelyyn, koulutukseen ja erilaisiin hallinnollisiin tehtäviin. Osa tästäkin työstä on toimi- alakohtaisiin suunnitelmiin kirjattua suunnitelmallista mutta muuta kuin tarkastustyötä.

Vuoden aikana suoritettavien tehtävien määrää on vaikea etukäteen ennakoida, mutta on arvioitu, että valvontaan tarvittava kokonaistyöpanotarve on keskimäärin 2–3 kertaa valvontakohteiden tarkastuksiin tarvittava aika. Tiukkojen resurssien vuoksi työaika pitää priorisoida ja kiireelliset tarkastukset menevät muiden ohi.

Elintarvikevalvonnassa ei ole mahdollista tehdä tiukkaa tehtäväjakoa, koska kolmen hengen tiimillä on tärkeää, että kaikki voivat hoitaa kaikkia tehtäviä. Haasteelliset tarkastukset tehdään parityönä. Terveysvalvonnan johtaja osallistuu myös aina tarvittaessa elintarvikevalvontaan ja kantaa viime kädessä vastuun tehdyistä ratkaisuista.

Mikkelin seudun ympäristöpalveluissa on viranhaltijoille delegoitu ne tehtävät, jotka on mahdollista lakisääteisesti tehdä. Delegointitaulukko on tämän suunnitelman liitteenä suunnitelman lopussa.

Ympäristöterveydenhuollon terveystarkastuksen resurssien jakautumien on kuvattu taulukossa 2.

Taulukko 2

Vuoden 2023 käytettävissä olevien resurssien jakautuminen terveystarkastuksessa

	Valvonnan resurssit/ htpv
Elintarvikevalvonta	660
Terveystarkastuksen valvonta	830
Tupakkavalvonta	50
yht.	1 540 (7,0 hlö*220 tpu)

Kun eläinlääkintähuollon virat on täytetty ja sijaisia saatavissa, resurssit riittävät peruseläinlääkintähuollon vaatimusten mukaisten tehtävien hoi-

tamiseen.

Toimialakohtaisia valvontasuunnitelmia ja valvontatiheyksiä laadittaessa on käytetty keskusvirastojen antamia ohjeita. Priorisointi tehdään riskinarvion perusteella.

3.2.1 Riskinarviointi ja tehokas kohdentaminen

Valtakunnallisissa valvontaohjelmissa on omat riskinarviointimallit, joiden perusteella on erilaisille valvontakohteille annettu tarkastustiheydet. Valvontasuunnitelmassa on suunniteltu tarkastustiheydet ja arvio tarkastusten kestosta valvontakohdetyypeittäin. Tarkastustiheydet on määritetty kohdetyyppikohtaisen riskiluokituksen perusteella ja apuna on käytetty keskushallinnon laatimia ohjeita. Tarkastustiheyttä määritettäessä otetaan lisäksi huomioon toiminnan laajuus ja olosuhteet sekä toimintatavat.

3.2.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Valvonta-asetuksen mukaan kunnan valvontasuunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely sekä tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika. Tarkastuksia tehtäessä käytetään apuna keskusviraston valvontaohjeita, tarkastuslistoja sekä malliasiakirjoja. Suunnitelmallisen valvonnan tulee perustua riskinarviointiin.

Yksittäisen valvontakohteen riskinarvioinnissa ja tarkastustiheyden määrittelyssä on otettu huomioon toimialakohtaisissa valtakunnallisissa valvontaohjelmissa valvontakohdetyypille määritetty riskiluokka sekä toiminnanharjoittajan omavalvonnan tai muun omaehtoisen valvonnan taso, henkilökunnan asiantuntemus, aikaisempi valvontahistoria sekä tilat, olosuhteet ja varustuksen kunto.

Valvontakohdetta voi koskea useampi ympäristöterveydenhuollon toimialakohtainen valvontasuunnitelma. Valvontakohteiden tarkemmat tarkastustiheydet on määritelty toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa.

Tarkastuksella tarkoitetaan valvontaviranomaisen säännöllisesti ja ennalta suunnitellusti tekemää valvontakohteen tarkastusta, jossa arvioidaan valvontakohteen vaatimuksenmukaisuus. Tarkastus voi sisältää näytteenottoa ja mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan tai valmistettavien tuotteiden tai tarjottavien palvelujen terveellisyyden, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, olosuhteisiin, toimintatapoihin, tuotteisiin ja asiakirjoihin.

Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus, joka annetaan tiedoksi tarkastuskohteelle ja muille asianosaisille. Havaintojen ja toimenpideke-

hotusten sisällöstä tulee mahdollisuuksien mukaan informoida heti tarkastuksen aikana.

Tarkastusten yleinen sisältö eri toimialoilla:

1. **Elintarvikevalvonta;** tavoitteena tarkastaa kohteessa tilojen ja toiminnan vaatimuksenmukaisuus, osa tehdään ennalta ilmoittamatta.
2. **Terveydensuojelulain mukainen valvonta;** tavoitteena tarkastaa kohteessa tilojen ja toiminnan vaatimuksenmukaisuus, yleensä tarkastuksesta sovitaan ennakkoon
3. **Tupakkalain mukainen valvonta;** tavoitteena tarkastaa vähittäismyyntipaikoissa myynnin lainmukaisuus ja ohjeiden noudattaminen, tupakointitiloissa tilojen vaatimusten mukaisuus
4. **Eläinsuojelulain mukainen valvonta,** suurin osa on eläinsuojeluilmoituksia, lisäksi tehdään suunnitelmallista valvontaa hevostalleille ja kenneleihin. Eläinsuojelutarkastukset tehdään pääasiassa ennalta ilmoittamatta.

Tarvittaessa tehdään uusintatarkastus vaadittujen toimenpiteiden valvomiseksi. Tarkastuskertomukset tallennetaan vuoden 2019 alussa käyttöön otettuun valtakunnalliseen VATI-ohjelmaan (Ympäristöterveyden- huollon toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä).

Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä. Tarkastukseen tulee kirjata, minkä lain perusteella tarkastus on tehty.

Tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehtävän tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautumiseen kuluva aika sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Tarkastuksen yksityiskohtainen sisältö on kuvattu keskusvirastojen antamissa ohjeissa sekä laatukäsikirjassa.

3.2.3 Valvontakohteiden/valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet

Valvontakohteiden/valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet selvitetään tarkemmin toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa.

3.3 Koulutus

Henkilöstön koulutusta pyritään kohdentamaan siten, että jokainen tarkastaja osallistuu ensisijaisesti koulutuksiin, jotka käsittelevät hänen erityisaluettaan. Valvontahenkilöstön koulutukseen panostetaan suunnitelmakaudella osallistumalla sekä alueellisiin että valtakunnallisiin toimiala- ja tehtäväkohtaisiin koulutuksiin.

Aluehallintovirasto ja keskusvirastot järjestävät koulutuspäiviä, joilla käsitellään lainsäädännön uudistuksia sekä muita ajankohtaisia asioita. Näitä koulutuksia järjestetään yhä useammin videoyhteytenä ja se vähentää osallistumiskustannuksia ja mahdollistaa useamman henkilön osallistumisen koulutukseen.

Ympäristöpalvelujen tavoitteen mukaan jokainen työntekijä osallistuu vuoden aikana vähintään kahdeksaan koulutuspäivään. Koulutukset suunnataan ensisijaisesti oman vastualueen ja käytännön tehtävien mukaan. Koulutustarvetta arvioidaan kehityskeskustelujen yhteydessä. Koulutus suunnitellaan niin, että henkilöstö osallistuu tehtäväjaon mukaiseen koulutukseen.

Ulkopuolisen koulutuksen lisäksi yksikön omissa palaverieissa käsitellään lainsäädännön muutoksia ja laintulkintaa sekä valvonnan ongelmata-pauksia.

Koulutuksen toteutumista seurataan vuosittain henkilötasolla. Koulutukset anotaan Oss-järjestelmän kautta ja sieltä voi koulutuksia seurata.

Uudet viranhaltijat, sijaiset ja harjoittelijat perehdytetään yksikön toimintoihin ja tehtäviin. Perehdytykseen osallistuu sekä esihenkilö että työka-verit. Mikkelin kaupungilla on oma perehdyttämismateriaali kaupungin toiminnolle. Terveysvalvonnalla, praktikkoeläinlääkäreillä sekä valvontaeläinlääkäreillä on omat, toimialakohtaiset perehdyttämismateriaalinsa.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut pyrkii tarjoamaan harjoittelupaikkoja ja opinnäytetyömahdollisuuksia terveysvalvonnassa ympäri vuoden. Lisäksi eläinlääkäriopiskelijoita on säännöllisesti kaupungineläinlääkärin, ympäristöterveydenhuollon ja valvontaeläinlääkäriharjoittelussa, sekä sijaisina. Heitä pyritään tukemaan uran alussa.

3.4 Valvontatietojärjestelmä

Kaikki tiedossa olevat valvontakohteet Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen alueella on kirjattu valtakunnalliseen VATI-järjestelmään (Ympäristöterveydenhuollon toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä). Ohjelma on otettu käyttöön vuoden 2019 alussa. Tietojärjestelmään kirjataan kohdekohtaisesti suoritettut tarkastukset.

Kohteiden ilmoitukset ja mahdolliset hyväksymispäätökset käsitellään kaupungin yhteisellä CaseM-asiakirjaohjelmalla, jonne päätökset arkistoituvat. Myös tarkastuspöytäkirjat arkistoidaan CaseM-järjestelmään arkistointisuunnitelman mukaisesti. Arkistointitapa on sähköinen.

Elintarvikevalvonnan raportointi toteutuu osin automaattisesti Vati - ohjelmasta Ruokavirastolle, joka pitää valtakunnallista rekisteriä elintarvi-

kevalvonnan valvontakohteista. Sähköinen tiedonkeruu on laajentunut myös muuhun ympäristöterveydenhuoltoon ja mm. terveyden- suojelulainmukaiset suoritteet siirtyvät suoraan keskusviraston käyttöön. Varsinaisen vuosiraportointi tehdään VYHA-järjestelmän kautta.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut on myös mukana LaatuNet-laatu järjestelmässä. Laatutyön kehittäminen on aloitettu terveysvalvonnassa. Terveysvalvonnan palaverissa käydään läpi mahdolliset poikkeamat ja niihin liittyvät korjaustoimet. Yksikössä on tehty myös sisäisiä auditointeja.

3.5 Viestintä

Mikkelin seudun ympäristöpalveluissa noudetaan Mikkelin kaupungin viestintäsuunnitelmaa. Terveysvalvonnan johtaja on yksikössä viestintään vastuhenkilö. Mikkelin kaupungin viestintään on myös oltava yhteydessä, kun annetaan tiedotteita tai kyseessä on kriisitilanne. Tällöin tiedotteet laaditaan yhdessä viestintäammattilaisten kanssa. Viestinnässä käytetään myös muuten apuna Mikkelin kaupungin viestintätiimin palveluita.

Ympäristöterveydenhuollon lakisääteiset palvelut löytyvät keskitetysti suomi.fi -palvelusta.

Mikkelin kaupungin www-sivuilla, www.mikkeli.fi, kerrotaan ympäristöterveydenhuollon eri osa-alueista ja toiminnan järjestämisestä. Ympäristöpalvelujen sivuilta löytyy valvonnassa käytettävät lomakkeet sekä erilaisia ohjeita. Sivuille päivitetään ympäristöterveydenhuollon ajankohtaisia asioita. Jäsenkuntien www-sivuilta tulee olla toimiva linkki ympäristöpalveluiden kotisivuille.

Kohdekohtaisessa tiedottamisessa käytetään apuna tietojärjestelmän kohdetietoja. Kiireellisissä tapauksissa yhteyttä otetaan puhelimitse tai paikan päälle tapahtuvalla käynnillä. Kiireellisissä takaisinvetotapauksissa käytetään lähinnä puhelinta.

Ympäristöterveydenhuollon erityistilanteissa tiedotetaan tapauskohtaisen harkinnan perusteella jakamalla tiedote joka kotiin, paikallisradion, lehdistön ja internetin välityksellä. Epidemiatilanteissa tapahtuvasta viestinnästä vastaa epidemiatyöryhmä sovitun työnjaon mukaisesti.

Viestintää on kuvattu tarkemmin toimialakohtaisissa suunnitelmissa (elin- tarvike- ja terveydensuojeluvalvonta sekä eläinlääkintähuolto).

Myös normaaliajan toiminnasta, esim. toteutetuista projekteista pyritään tiedottamaan paikallisissa lehdissä sekä internet sivuilla. Koko henkilöstö osallistuu viestintään mm. neuvonnalla ja opastuksella sekä tiedottamalla erityisalansa asioista tiedotusvälineissä.

3.6 Valvonnan kustannukset ja maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista ja näytteenotoista on perittävä kunnan ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu. Maksu peritään myös määräysten noudattamatta jättämisen vuoksi tehtävistä uusintatarkastuksista, näytteenotoista sekä muista toimenpiteistä.

Valvontamaksujen perimisestä on säädetty terveydensuojelulain 50 §:n 2–4 momenteissa, elintarvikelain 73 §:ssä sekä tupakkalain 25a §:ssä. Maksut on määritetty niin, että ne vastaavat enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia lukuun ottamatta tupakan myyntilupamaksuja.

Lisäksi uuden elintarvikelain (§ 72) mukaan peritään suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevilta valvontakohteilta valvonnan perusmaksu 1.1.2022 alkaen. Valvontamaksun ulkopuolelle jäävät mm. yleishyödylliset yhteisöt ja kyläkaupat. Vuosittainen perusmaksu on kaikilta toimijoilta 150 euroa.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan suunnitelmallisuuden ja maksullisuuden lisäämisen tarkoituksena on ollut tehostaa ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön edellyttämää kunnallista valvontaa sekä lisätä valvonnasta perittäviä maksuja kunnan ympäristöterveydenhuollon voimavarojen turvaamiseksi. Tavoitteena on, että valvonnasta saadut tulot varmistavat valvonnan riittävät resurssit ja tukevat ympäristöterveydenhuollon toiminnan kehittämistä.

Ympäristöterveydenhuollon maksutaksa on hyväksytty Mikkelin seudun ympäristölautakunnassa 1.1.2024 alkaen. Maksutaksa päivitetään tarvittavissa vuoden 2023 alikana. Maksutaksa on nähtävissä Mikkelin kaupungin nettisivuilla.

3.7 Erityistilanteisiin varautuminen

Ympäristöterveydenhuolto on laatinut toimialueitaan koskevan erillisen valmiussuunnitelman erityistilanteiden varalle. Suunnitelmassa käsitellään ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ja toimintavalmiuksia erityistilanteissa, kuten epidemioissa, kemikaalivaaroissa sekä myrkytyspäilyissä.

Elintarvikkeiden ja talousveden aiheuttamien epidemioiden hoidossa toimitaan ruokamyrkytys-epidemioita koskevan suunnitelman mukaan.

Eläintautiepidemioihin varaudutaan osallistumalla valmiuseläinlääkärikoulutukseen ja muihin aluehallintoviraston ja Ruokaviraston koulutuksiin.

3.8 Epidemioiden selvittäminen

Elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvittämistä varten on vuonna 2017 muodostettu yhteinen selvitystyöryhmä Etelä-Savon hyvinvointialueen kanssa. Työryhmään kuuluu terveysvalvonnan johtaja, elintarvevalvonnan ja vesipuolen terveystarkastaja, tarttuvatautilääkäri sekä tarttuvatautihoitaja. Työryhmä kokoontuu kerran vuodessa ja toimii aina tarvittaessa. Tarvittaessa työryhmään kutsutaan asiantuntijoita.

Epidemioiden selvittelyssä noudatetaan lisäksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, Ruokaviraston ja Valviran ohjeita.

3.9 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Vuoden 2024 talousarviossa on asiantuntijapalveluihin varattu 20.000 €. Asiantuntijapalvelut ovat lähinnä laboratoriotutkimuksia. Määrärahaa käytetään mm. seuraavien viranomaisnäytteiden laboratoriotutkimuksiin:

1. elintarvikkeita koskevat valitukset
2. verkostovettä ja uimavettä koskevat valitukset
3. ruokamyrkytys- ja vesiepidemia epäilyt
4. valvonnan omat, tutkimusprojekteihin liittyvät näytteet

Viranomaisnäytteiden näytteenotto tapahtuu valvontaviranomaisen toimesta. Valvontakohteiden maksamien näytteiden ottamisesta laskuttaan ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukaisesti.

Valvontakohteet maksavat itse mm. seuraavat näytteet:

1. omavalvonnan varmistamiseksi otettavat näytteet
2. pienten vesilaitosten mm. elintarvikehuoneistojen omien kaivojen vesinäytteet
3. vesilaitosten vesinäytteet
4. uimahallien allasvesinäytteet
5. uimarantojen vesinäytteet
6. yksityisten kaivojen vesinäytteet
7. terveydensuojelulain nojalla valvottavista huoneistoista otetut materiaali- ja sisäilmanäytteet

Yksityistä kaivonomistajaa neuvotaan ottamaan vesinäyte itse. Terveystarkastaja voi ottaa näytteen erityistapauksissa. Pyynnöstä toteutettavasta näytteenotosta peritään hyväksytyyn taksan mukainen maksu.

Vesi- ja elintarvikenäytteet tutkitaan Ruokaviraston hyväksymässä akkreditoituissa laboratorioissa.

Ympäristöpalveluilla on olemassa sopimus Savo-Karjalan ympäristötutkimus SKYT:in kanssa. Sopimus kattaa myös erityistilanteet normaalin työajan ulkopuolella. Sopimus on kaksivuotinen 2024 alkaen. Tarvittaessa voidaan käyttää mm. Ruokaviraston, THL:n sekä Tullin laboratorioita tai muita laboratorioita. Kiireellisten näytteiden tutkiminen on sovittu – ja tarvittaessa näytteet voidaan vielä lähimpään laboratorioon sopimukselta huolimatta.

Sisäilma- ja rakennusmateriaalinäytteiden tutkimuksista vastaavat pääasiassa toiminnan harjoittajat tai kiinteistön omistajat. Näytteitä tutkivan laboratorion on oltava Ruokaviraston hyväksymä.

Hyönteisnäytteet tunnistetaan pääasiassa ympäristöpalvelujen toimipisteessä. Tarvittaessa näytteet lähetetään erityisasiantuntijalle tunnistettavaksi.

4 Valvonnan toimialat

4.1 Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnasta on laadittu oma erillinen valvontasuunnitelma

4.2 Terveystensuojelulain mukainen valvonta

Terveystensuojelusta on laadittu oma erillinen valvontasuunnitelma

4.3 Tupakka- ja lääkelain mukainen valvonta

Tupakka- ja lääkelain mukaisesta valvonnasta on laadittu oma erillinen valvontasuunnitelma

4.4 Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta

Eläinlääkintähuollon vastuulla olevasata eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta on laadittu oma erillinen valvontasuunnitelma

5 Valvontasuunnitelman toteutumisen seuranta

Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan ympäristölautakunnassa seuraavan vuoden alussa.

Arviointiin sisältyy:

- suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus
- tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)
- valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen
- voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus
- toiminnan kehittämistarpeet
- arviointi- ja ohjauskäynnit

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa tarkastellaan, kuinka kattavasti suunniteltu toiminta ja suunnitellut tarkastukset ovat toteutuneet. Toteutumisen yhteydessä tarkastellaan, onko kaikkien toimialojen valvontaa tehty kattavasti ja miten voimavarat eri toimialojen välillä ovat jakautuneet.

Lisäksi arviointikriteereitä on myös valtakunnallisten ja omien painopistealueiden valvonnan toteutuminen. Mikäli suunnitelmassa asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, tuodaan toteutumisen arvioinnissa esille mahdollisia syitä ja tarvittavia toimenpiteitä.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi lähetetään tiedoksi Itä-Suomen aluehallintoviranomaiselle 31.3.2024 mennessä VYHA-järjestelmän kautta.

Valvontaohjelman säädösperusta

- Elintarvikelaki (297/2021)
- Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009)
- Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023)
- Terveysturvallisuuslaki (763/94)
- Tupakkalaki (549/2016)
- Laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015)
- Valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006)
- Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011)

Liite:

Mikkelin seudun ympäristölautakunnan toimivallan siirto ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoille 15.9.2021 alkaen.

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON DELEGOINNIT VIRANHALTIJOILLE

Laki tai asetus sekä asia, joka ratkaistavana		Terveys- valvon- nan joh- taja	Ter- veys- tarkas- taja	Kun- nan- eläin- lääkäri	Valvon- ta-eläin- lääkäri
TERVEYDENSUOJELULAKI (763/1994)					
TsL 6 §:n 4 mom	Laivojen tarkastukset ja määräykset alusten saniteettitoimenpiteistä sekä todistusten antaminen tehdyistä saniteettitoimenpiteistä ja saniteettitoimenpiteistä vapauttamisesta toimivalta-alueellaan	X	X		
TsL 13 § ja 15 §	Ilmoitusvelvollisuuden määrittelemineen, ilmoituksen käsittely sekä siihen liittyvät toimenpiteet	X	X		
TsL 18 §	Talousvettä toimittavan laitoksen hyväksyminen	X	X		
TsL 18 a §	Ilmoitusvelvollisuus vedenjakelualueesta	X	X		
TsL 20 ja 20 a §	Talousveden laadun valvonta ja käyttöä koskevat määräykset sekä talousveden välityksellä leviävän taudin ehkäiseminen	X	X		
TsL 27 §: 2 mom ja 4 mom	Määräys asunnossa tai muussa oleskelutilassa olevan terveyshaitan poistamiseksi sekä tarvittavien mittausten, tutkimusten ja selvitysten määrääminen	X	X		
TsL 27 §:n 3 mom	Asunnon tai muun oleskelutilan käytön kieltäminen	X			
TsL 29 §	Yleisen uimarannan ja -altaan valvonta ja käyttökielto	X	X		
TsL 30 §	Käymälän rakentamisesta määrääminen yleiselle alueelle	X	X		
TsL 31 §:n 1 mom	Määräys terveyshaittaa aiheuttavien mikrobin tai vahinkoeläinten hävittämisestä	X	X		
TsL 31 §:n 2. mom	Määräys kunnassa tarvittavista toimenpiteistä vahinkoeläinten hävittämiseksi	X			
TsL 44 §	Tiedonsaantioikeus	X	X		
TsL 45 §	Tarkastusoikeus	X	X		
TsL 46 §	Asunnontarkastusoikeus	X	X		
TsL 46 §:n 2 mom	Määräys asunnon tarkastamisesta asukkaan tahdon vastaisesti	X			

TsL 47 §	Ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus	X	X		
TsL 49 §	Ulkopuolisen asiantuntijan pätevyyden arviointi ja hyväksyminen	X	X		
TERVEYDENSUOJELUASETUS (1280/1994)					
TsA 9 §	Talousveden tarkkailuvelvoitteista määrääminen (muu kuin säännöllinen valvonta)	X	X		
TsA 42 §	Haudatun ruumiin siirtäminen	X	X		
ELINTARVIKELAKI (297/2021)					
EL 7 §	Toimijan luotettavuuden selvittäminen	X	X	X	X
EL 8 §	Rekisteröity alkutuotanto	X	X	X	X
EL 9 §	Hyväksytyt itujen alkutuotantopaikka	X	X	X	X
EL 10 §	Rekisteröity elintarviketoiminta	X	X	X	X
EL 11 §	Hyväksytyt elintarvikehuoneisto	X	X	X	X
EL 13 §	Rekisteröity kontaktimateriaalitoiminta	X	X	X	X
EL 27 §	Kunnan tehtävät	X	X	X	X
EL 40 §	Tarkastus- ja läsnäolo-oikeus	X	X	X	X
EL 41 §	Näytteenotto	X	X	X	X
EL 42 §	Kirjallinen lihantarkastuspäätös	X		X	X
EL 43 §	Viranomaisen tiedonsaantioikeus	X	X	X	X
EL 44 §	Viranomaisen oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja	X	X	X	X
EL 45 §	Viranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus	X	X	X	X
EL 46 §	Tiedonantovelvollisuus eläinten terveydentilasta ja pito-olosuhteista	X	X	X	X
EL 47 §	Ruokamyrkytysten selvittäminen	X	X	X	X
EL 51 §	Vientiin liittyvä valvonta	X	X	X	X
EL 55 §	Elintarvikesäännösten vastaisuuden korjaaminen	X	X	X	X
EL 56 §	Kielto	X	X	X	X
EL 57 §	Markkinoilta poistaminen ja yleinen tiedottaminen	X	X	X	X
EL 58 §	Haltuunotto	X	X	X	X
EL 59 §	Käyttöä ja hävittämistä koskeva päätös	X	X	X	X
EL 67 §	Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu	X	X	X	X

EL 79 §	Rekisterit	X	X	X	X
MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUKSEN ASETUS PAKASTEISTA 818/2012					
PakA 10 §	Valvonta	X	X	X	X

TUPAKKALAKI (549/2016)					
TupL 8 §	Kunnan tehtävät	X	X		
TupL 44 §	Vähittäismyyntiluvan myöntäminen	X	X		
TupL 48 §	Ilmoitus nikotiininesteiden vähittäismyynnistä	X	X		
TupL 49 §	Vähittäismyyntilupaa koskevat ilmoitukset	X	X		
TupL 50 §	Tukkumyynnin ilmoituksenvaraisuus	X	X		
TupL 79 §	Tupakointikiellon määrääminen asuntoyhteisöön ja sen peruuttaminen	X			
TupL 82 §	Viranomaisten ilmoitukset	X	X		
TupL 86 §	Tarkastus- ja näytteenotto-oikeus	X	X		
TupL 87 §	Tiedonsaantioikeus (ei uhkasakon osalta)	X	X		
TupL 88 §	Tietojen luovuttaminen	X	X		
TupL 95 §	Rekisterin tietojen ylläpito omien valvontakohteiden osalta	X	X		
TupL 96 §	Kunnan kiellot	X	X		
LÄÄKELAKI (395/1987)					
LääkeL 54 a §	Luvan myöntäminen nikotiinivalmisteiden myyntiin	X	X		
LääkeL 54 c §	Nikotiinivalmisteiden myynnin valvonta	X	X		
ASETUS RUUMIIDEN KULJETTAMISESTA KOSKEVAN SOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMISESTA (226/1989, MUUTOS 849/1993)					
2 §	Ruumiiden kansainvälinen kuljetuslupa	X	X		